

เมื่อแม่ฉันหาย

ทำอย่างไรเมื่อรู้ว่าพลัดหลงกับผู้มีภาวะสมองเสื่อม

สิ่งหนึ่งที่ครอบครัวของผู้มีภาวะสมองเสื่อมไม่อยากจะเกิดขึ้น คือการพลัดหลงและสูญหาย แต่เราจะรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างไร และควรดำเนินการอะไรบ้าง บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับครอบครัวของฉัน เพื่อแบ่งปันไว้รับมือกับเหตุการณ์ที่เราไม่รู้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่

เมื่อแม่ฉันหาย

ทำอย่างไรเมื่อรู้ว่าพลัดหลงกับผู้มีภาวะสมองเสื่อม

เรื่องการพลัดหลงของผู้มีภาวะสมองเสื่อมหลายคนคงเคยได้ยินบ่อยๆ หลายครั้งญาติสามารถตามตัวเจอ แต่ก็มีอีกหลายกรณีที่จับแบบที่ยากจะทำใจได้ ฉันก็เคยคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว เพราะฉันไม่เคยให้คุณแม่คลาดสายตาเวลาออกไปนอกบ้านด้วยกัน แต่สุดท้ายมันก็เกิดขึ้นกับคุณแม่ของฉันเองจนได้ คุณแม่หายไปถึง 4 ครั้งด้วยกัน ครั้งแรกเกิดจากการที่คนในบ้านลืมคล้องกุญแจประตูไว้ ส่วนครั้งต่อๆ มาเกิดจากการที่คุณพ่อเข้าใจว่าคุณแม่ยังเข้าใจในสิ่งที่คุณพ่อต้องการสื่อ คุณพ่อขอขบที่จะพาคุณแม่ไปข้างนอกบ้านด้วยกันเพียงลำพัง 2 คน และไม่ต้องการให้ใครไปช่วย ท่านให้คุณแม่รอในรถเวลาลงไปซื้อของ 2 ครั้ง และอีกครั้งท่านก็ให้คุณแม่รอหน้าห้องน้ำชายที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง ขณะที่ตัวคุณพ่อเองเดินไปเข้าห้องน้ำ ถึงตรงนี้หลายคนคงจะเดาเหตุการณ์กันต่อได้ไม่ยากว่าอะไรจะเกิดขึ้น คุณแม่ไม่รอ และหายไป รถว่างเปล่า คุณแม่ไม่ยืนรออยู่หน้าห้องน้ำตามที่คุณพ่อบอก

ครอบครัวฉันโชคดีที่มีแค่ฉันเพียงคนเดียวที่ทำงานประจำ นอกนั้นต่างทำธุรกิจของตัวเอง จึงทำให้มีความคล่องตัวค่อนข้างมาก พวกเราสามารถแบ่งเวรกันดูแลคุณแม่ได้อย่างค่อนข้างลงตัว ประกอบกับที่ผ่านมากุญแจหายไประหว่างช่วงวันหยุดและช่วงเวลาใกล้เลิกงาน ทุกคนจึงสามารถทิ้งทุกอย่างที่ทำอยู่แล้วมุ่งหน้าไปจุดที่คุณแม่หายไปช่วยกันค้นหาท่าน โชคดีที่พวกเราเจอคุณแม่ทุกครั้ง และปัจจุบันคุณพ่อเข้าใจและยอมรับได้แล้วว่าคุณแม่มีภาวะสมองเสื่อมขั้นที่ต้องการการดูแลใกล้ชิดตลอดเวลา ทุกๆ ครั้งฉันได้เรียนรู้วิธีต่างๆ ในการตามหาคุณแม่ในสถานที่ต่างๆ จึงอยากแบ่งปันข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ว่าเมื่อเราเจอเหตุการณ์แบบนี้ เราจะทำอย่างไรต่อ?

กรณีที่ 1 : หายจากสถานที่ปิด เช่น หมู่บ้าน

คนในชุมชน มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการช่วยเหลือรวมทั้งป้องกันกรณีผู้มีภาวะสมองเสื่อมสูญหาย วันนั้นคุณแม่เดินเปิดประตูออกไปจากบ้าน เดินผ่านป้อมยาม ออกไปถึงถนนใหญ่หน้าหมู่บ้านทั้งชุดนอน หลังจากรู้ว่าคุณแม่หาย ทุกคนแยกย้ายกันตามหาทั้งในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน สอบถามรปภ. ก็บอกว่าไม่เห็น แต่คนขับแท็กซี่ที่จอดรอรถผู้โดยสารบอกว่าเค้าเห็นคุณแม่เดินออกไป พวกเราตามไปตามทิศทางที่คนขับแท็กซี่บอกจนกระทั่งพบคุณแม่กำลังเดินอยู่ริมถนนห่างออกไปเรื่อยๆ

หลักจากเหตุการณ์นั้น ที่บ้านไม่เคยที่จะลืมถือคป.ประตูไว้บ้านอีกเลย แต่ถึงแม้จะถือคป.ประตูไว้บ้านแล้วก็ตาม คุณแม่ก็เกือบหายไปอีกครั้งจากการปีนรั้วออกไป โชคดีที่มีเพื่อนบ้านเห็นจึงพาเดินกลับมาส่งที่บ้าน ทางครอบครัวจึงตัดสินใจเดินแจ้งเพื่อนบ้าน และส่งรูปพร้อมรายละเอียด

กรณีหายจากสถานที่ปิด
ตัวช่วย : คนในชุมชน, กลุ่มชุมชน
ออนไลน์ และเครื่องติดตามตำแหน่ง

เกี่ยวกับคุณแม่ไว้ในไลน์กลุ่มหมู่บ้าน พร้อมพิมพ์รูปคุณแม่ไปติดไว้ที่บ่อน้ำยาม ใจความสำคัญคือบอกว่าคุณแม่มีภาวะสมองเสื่อม หากเจอให้ช่วยหยุดไว้ แล้วติดต่อตามรายละเอียดที่ได้ให้ไว้

แต่กรณีหากใครอยู่ในชุมชนเปิด ที่ไม่มีพนักงานรักษาความปลอดภัยหรือกลุ่มออนไลน์ของคนในชุมชน ก็ควรเดินแจ้งเพื่อนบ้าน รวมถึงร้านค้าต่างๆในระแวกใกล้เคียง และวินรถรับจ้างโดยให้ครอบครัวคนพื้นที่ให้มากที่สุด ให้ได้รับรู้ถึงรูปพรรณสัณฐานของผู้มีภาวะสมองเสื่อม ลักษณะพฤติกรรมและอาการที่สามารถสังเกตได้ โดยเฉพาะความเป็นไปได้ที่ผู้มีภาวะสมองเสื่อมจะเดินหายไป และข้อมูลช่องทางการติดต่อญาติ

นอกจากนั้นฉันได้หาเครื่องติดตามตำแหน่งมาให้คุณแม่ใส่ เป็นนาฬิกาข้อมือที่สามารถบอกตำแหน่งได้ค่อนข้างแม่นยำ แต่มีข้อจำกัดที่ต้องพึ่งสัญญาณอินเทอร์เน็ตจากซิมมือถือ และแบตเตอรี่อยู่ได้แค่ 5 ถึง 7 ชั่วโมง อย่างไรก็ตามสิ่งนี้ทำมาสำหรับบ้านฉันคือ คุณพ่อไม่ยอมให้คุณแม่ใส่เครื่องติดตามตำแหน่ง เพราะยังมีความเชื่อว่าท่านเอาอยู่ คุณแม่ไม่หาย คุณแม่ยังฟังคำพูดรู้เรื่อง ซึ่งก็เป็นที่มาของการหายตัวไปของคุณแม่ในครั้งต่อ ๆ มานั่นเอง

กรณีที่ 2 : หายในสถานที่กึ่งปิด เช่นห้างสรรพสินค้า

กรณีหายจากสถานที่กึ่งปิด
ตัวช่วย : เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย พนักงานทำความสะอาด กล้องวงจรปิด และห้องน้ำสำหรับผู้พิการและคนชรา

วันนั้นคุณพ่อพาคุณแม่ไปเที่ยวห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง แล้วบอกให้รอหน้าห้องน้ำขณะคุณพ่อจะเข้าห้องน้ำ เมื่อคุณพ่อกลับออกมาจากห้องน้ำก็พบว่าคุณแม่หายตัวไปแล้ว สิ่งแรกที่คุณพ่อก็นึกถึงคือประชาสัมพันธ์ของห้าง ให้ช่วยประกาศหาพร้อมประสานงานกับหน่วยงานต่างๆของห้างที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามสิ่งแรกที่ประชาสัมพันธ์ช่วยเหลือคือ “ตั้ง ตั้ง ตั้ง ตั้ง คุณกรรณิการ์ (นามสมมุติ) เรียนเชิญมาพบญาติที่ประชาสัมพันธ์ห้างชั้น G

ด้วยค่ะ” แนนอน วิธีนี้ไม่น่าจะได้ผลดีเท่าไร เพราะผู้มีภาวะสมองเสื่อมมักขาดความสามารถในการเข้าใจทิศทาง และสถานที่ หรือแม้กระทั่งสับสนกับสิ่งแวดล้อมที่ดูวุ่นวายรอบๆตัว จนไม่แม้แต่กระทั่งจะได้ยินเสียงประกาศเรียก และถึงแม้จะได้ยิน ก็ไม่รู้ว่าจะไปที่ไหน เมื่อทราบว่าคุณแม่หายพวกเราจึงรีบเดินทางตามไปสมทบ เพื่อช่วยกันตามหาคุณแม่

30 นาทีต่อมาระหว่างที่พวกเรากำลังจะถึงห้างสรรพสินค้าแห่งนั้น คุณพ่อก็โทรมาบอกว่าพบตัวคุณแม่แล้ว เพราะมีพลเมืองดีช่วยเดินไปแจ้งรปภ. และรปภ.ก็กระจายข่าวโดยวอร์แจ้งเตือนออกไปให้พนักงานทุกพื้นที่ช่วยกันค้นหา สุดท้ายพนักงานรักษาความปลอดภัยไปเจอคุณแม่หลบอยู่ที่ชอกประตูทางหนีไฟของห้าง...

จากเหตุการณ์นี้ ฉันได้เรียนรู้ว่าเมื่อเกิดการพลัดหลงต้องรีบกระจายข่าวให้เร็วและเป็นวงกว้างที่สุด เพื่อให้คนโดยเฉพาะพนักงานที่รู้จักพื้นที่เป็นอย่างดีช่วยกันสังเกตและตามหาผู้สูญหาย กล้องวงจรปิดก็เป็นอีกตัวเลือกหนึ่ง หากตามหาผู้มีภาวะสมองเสื่อมไม่เจอจริงๆ อย่างน้อยเราจะได้ทราบว่า ท่านเดินไปในทิศทางใด ออกจากพื้นที่ไปหรือยัง

สำหรับมาตรการการป้องกันก่อนเกิดเหตุในกรณีนี้คือการมีผู้ดูแลมากกว่า 1 คนไปด้วยกัน และหนึ่งในนั้นควรมีเพศเดียวกับผู้มีภาวะสมองเสื่อมเพื่อให้สามารถช่วยเหลือท่านเวลาต้องการเข้าห้องน้ำได้ นอกจากนั้นแล้วตามห้างสรรพสินค้าสมัยนี้โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลมักจะมีห้องน้ำสำหรับผู้พิการและคนชราแยกออกมา ดังนั้นถึงแม้ผู้ดูแลจะเป็นคนละเพศกันกับผู้มีภาวะสมองเสื่อมก็จะสามารถดูแลท่านได้อย่างไม่คลาดสายตา

กรณีที่ 3 : หายในสถานที่เปิด เช่นตลาด ริมถนน

“คุณรออยู่นี่นะ ผมลงไปซื้อแป๊บเดียว เดี๋ยวผมกลับมา” แล้วคุณพ่อก็ให้คุณแม่นั่งรอในรถที่ติดเครื่องอยู่ ถึง 2 ครั้งด้วยกัน
แน่นอนว่าสองเหตุการณ์นี้จบลงที่ เมื่อคุณพ่อกลับมาที่รถก็พบแต่รถที่ประตูเปิดทิ้งไว้ และคุณแม่หายตัวไป

ครั้งแรก เกิดขึ้นที่ร้านขายยาเจ้าประจำซึ่งตั้งอยู่ริมถนนใหญ่ คุณพ่อรีบโทรบอกฉันกับพี่ชาย แล้วก็เป็นอย่างอื่นที่คุณพ่อพบ
คุณแม่ก่อนที่พวกเราไปถึง หลังจากคุณแม่หาย คุณพ่อรีบไปถามคนแถวนั้น รวมถึงวินมอเตอร์ไซด์ ซึ่งก็โชคดีมากที่
คนขับมอเตอร์ไซด์รับจ้างคนหนึ่งสังเกตเห็นคุณแม่เดินออกไปจากรถ และสามารถบอกได้ว่าคุณแม่มุ่งหน้าไปในทิศทางใด
ระหว่างที่คุณพ่อกลับไปรถเพื่อไปตามหา วินมอเตอร์ไซด์คันนั้นได้ขับไปล่วงหน้าเพื่อไปดักรอคุณแม่ไว้ก่อน และคุณพ่อก็พบ
ตัวคุณแม่ตรงตามที่มีมอเตอร์ไซด์คันนั้นแจ้งไว้จริงๆ

กรณีหายจากสถานที่เปิด

ตัวช่วย : ชุมชน ผู้เห็นเหตุการณ์ รูป

ถ่ายปัจจุบัน ข้อมูลรูปพรรณสัณฐาน

มองจากที่สูง กล้องวงจรปิด หน่วยรักษา

ความปลอดภัย และตำรวจ

อีกครั้งเกิดที่ตลาดสดแห่งหนึ่ง วันนั้นฉันเหมือนใจสลายเพราะทราบดีว่า
การหายตัวไปในที่เปิดเช่นนั้น พวกเราจะสามารถตามหาตัวท่านได้ยาก
มากๆ ครั้งนี้ก็เช่นเดิมที่คุณแม่ไม่ได้ใส่เครื่องติดตามตัว ฉันรีบออกออกจาก
โรงพยาบาลทันทีที่กำลังจะเข้าเครื่อง MRI เพื่อตรวจกระดูกสันหลังที่เจ็บมา
นาน หลังจากได้รับโทรศัพท์ของคุณพ่อ ฉันและสามีรีบมุ่งหน้าไปยังตลาด
เพื่อตามหาคุณแม่ ครั้งนี้คุณแม่หายไปในานมาก พวกเราไปถึงที่หมายก็

กระจายกันตามหา ทุกคนต่างทราบกันดีว่า คุณแม่แข็งแรงและเดินเร็วมาก ทุกอย่างต้องรวดเร็ว สิ่งแรกที่ฉันทำคือถามคุณ
พ่อว่าวันนี้คุณแม่ใส่เสื้อผ้าสีอะไร พร้อมส่งรูปที่เป็นปัจจุบันที่สุดของคุณแม่ให้กับสมาชิกครอบครัวทุกคนที่มาช่วยกันตามหา
พวกเราเปิดรูปคุณแม่ให้กับแม่ค้าพ่อค้า րปภ.ของตลาด วินมอเตอร์ไซด์ พร้อมบอกรายละเอียดเกี่ยวกับชุดและทรงผมของ
คุณแม่ในวันนั้นกับคนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ มีหลายคนบอกว่าเพิ่งเห็นคุณแม่ผ่านไป บางข้อมูลก็เป็นประโยชน์ บาง
ข้อมูลก็คลาดเคลื่อน

พื้นที่สูงที่สามารถมองเห็นพื้นที่ได้กว้างก็เป็นตัวช่วยที่ดี เนื่องจากฉันมีคนที่ช่วยค้นหาเพียงพอ พี่สะใภ้ซึ่งไปถึงสถานที่ก่อนก็
ได้เดินขึ้นไปยังที่จอดรถชั้นบนๆ เพื่อมองหาคุณแม่รอบๆ บริเวณตลาด ซึ่งหลังจากเหตุการณ์นี้ พวกเราต่างก็เห็นว่าเป็นวิธีที่
เป็นประโยชน์อย่างมาก

กล้องวงจรปิดเป็นอีกทางที่พวกเราพยายามใช้ประโยชน์ แต่ต้องแจ้งเทศบาลเพื่อขอดูกล้องวงจรปิดบริเวณตลาดเพราะเป็น
กล้องของทางราชการ และต้องใช้เอกสารเพื่อทำการขอ ระหว่างที่พยายามติดต่อเทศบาลนั้น พี่ชายของฉันได้พยายาม
ประสานงานกับหน่วยรักษาความปลอดภัยของตลาด พร้อมกับพยายามไปแจ้งความที่สถานีตำรวจ โดยปกติแล้วบุคคลทั่วไป
มักจะเข้าใจกันว่าจะต้องรอ 24 ชั่วโมงจึงจะสามารถแจ้งคนหายได้ แต่จากการที่ฉันได้พูดคุยกับทางมูลนิธิกระจกเงาเพื่อหา
ข้อมูลเพิ่มเติมในภายหลังก็ได้ทราบว่า ในความเป็นจริงแล้วไม่มีกฎข้อใดกล่าวไว้เช่นนั้น เราสามารถแจ้งความขอความ
ช่วยเหลือจากตำรวจได้ทันที โดยเฉพาะสำหรับกรณีผู้มีโรคประจำตัว ซึ่งก็รวมถึงผู้มีภาวะสมองเสื่อมด้วย เราควรที่จะแจ้ง
ข้อมูลนี้กับตำรวจเพื่อขอให้เร่งมือช่วยเหลือประสานงานตามหาทันที

ระหว่างนั้นเองคุณพ่อซึ่งขับรถตามถนนใหญ่ ก็โทรมาบอกว่า เจอคุณแม่แล้ว เกือบ 2 กิโลเมตรจากจุดที่คุณแม่หายไป
ถึงแม้จะเป็นอีกครั้งที่พวกเราสามารถตามหาคุณแม่เจอเอง เหตุการณ์นี้ทำให้พวกเราได้เรียนรู้ว่าชุมชน ผู้เห็นเหตุการณ์
รูปถ่ายปัจจุบัน ข้อมูลรูปพรรณสัณฐาน กล้องวงจรปิด ล้วนเป็นประโยชน์ต่อการช่วยตามหาผู้สูญหาย สถานีตำรวจใกล้เคียง
ก็เป็นหน่วยงานที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ ต้องเน้นย้ำว่าคนหายมีภาวะสมองเสื่อม เพื่อให้เจ้า

พนักงานทำการประสานงานติดตามหาให้ทันที นอกจากนั้นแล้ว ฉันอยากจะเน้นย้ำว่าเวลาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ยิ่งนานโอกาสการเจอตัวก็จะยิ่งลดน้อยลงไป กรณีของคุณแม่ ฉันสามารถหาทำนจนเจอภายในครึ่งชั่วโมงเกือบทุกครั้ง ยกเว้นครั้งที่ทำนหายตัวไปที่ตลาดสด ซึ่งเป็นสถานที่เปิดโล่งซึ่งต้องใช้เวลาในการหาค่อนข้างมาก วันนั้นแม่เกือบจะเดินวนเข้าไปใต้ทางกลับรถซึ่งจะนำท่านให้เดินต่อไปตามทางรถไฟเสียแล้ว พวกเราโชคดีมากที่ยังสามารถหาตัวท่านพบก่อนที่จะสายเกินไป

ฉันหวังว่าเรื่องราวของผู้เขียนนี้จะเป็ประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากก็น้อย
ทั้งนี้วิธีการต่างๆที่ผู้เขียนและครอบครัวได้ใช้ในการตามหาคุณแม่ของผู้เขียนมีหลายวิธี
ไม่ตายตัวต่อประเภทของสถานที่ แต่ปรับไปตามสถานการณ์และความเอื้ออำนวยของสิ่งต่างๆรอบตัวในขณะนั้นๆ
ผู้อ่านสามารถนำไปปรับใช้กับสถานการณ์ได้ตามเห็นสมควร

ในตอนหน้า ฉันจะมาเล่าถึงบริการของหน่วยงานต่างๆที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือด้านข้อมูลและ
ประสานงานการติดตามหาคนหายเช่น สำนักงานตำรวจพื้นที่ ศูนย์บริการข้อมูลคนหายและศพนิรนาม
1599 มูลนิธิกระจกเงา ศูนย์ประชาบดี 1300 ตลอดจนสื่อมวลชน โดยจะรวมจะรวบรวมทั้งรายละเอียดการ
ติดต่อ และขั้นตอนการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานเหล่านี้ไว้อย่างครบถ้วน

แต่เธอผู้คือทุกอย่าง

ผักกาดขาว